

Teatrul Tineretului din Piatra Neamț

ZIGGER ZAGGER

de Peter Terson

Într-adevăr, actorii din Piatra Neamț au reinviat spectacolul lui Peter Terson. Nu adoptăm o ipostază patetică, confirmăm critic o realitate. Dar oare a existat un *Zigger Zagger* sucombat? Nimeni nu poate spune. Pentru că spectacolul după Peter Terson, pregătit încă din vara anului 1974, de atât de mereu tinerii (în sens, în ritm și în idee) de la Piatra Neamț putea să se „autodizolve”, prin plecarea, în urma concursurilor din toamnă, la teatrele din București, a lui Gelu Nițu în primul rând — a celui dintâi și excepțional *Zigger Zagger* —, a Sybille Oarcea, a lui Boris Petroff, actori nu mai puțin recunoscuți ca valori incontestabile.

„Amputat” de actorii săi, în măsura în care termenul este acceptat de metaforă, spectacolul cu *Zigger Zagger* a regenerat. Rolul lui Gelu Nițu a fost preluat de Traian Pîrlog, nu din afara spectacolului, ci din chiar lăuntru lui, dacă ținem seama că Traian Pîrlog a jucat și în *celălalt Zigger Zagger*, episodice, e drept, dar oricum acomodat cu ansamblul, cu sensul spectacolului, cu dinamica lui specifică și neașteptată, cu — în fine — această modalitate circumscrisă teatrului total.

După același procedeu, dintr-un rol episodice, actrița Catrinel Paraschivescu-Blaja, absolventă a Institutului de teatru abia în urmă cu doi ani, a „promovat” în rolul destul de dificil al Doamnei Philton, iar Boris Petroff a fost, în rolul Depozitarului de ziare, înlocuit de dotatul actor Ion Muscă, energie de fiecare dată și posedind un fel de aură romantică — tonuri de contrast, bineînțeles — în mimică și în gesturi.

Cu aceste modificări de „personal” în spectacol, Cornel Todea — ajutat de asistenții săi, actorul Alexandru Lazăr și Cornel Patrichi — care semnează și mișcarea plastică — a încercat și o viziune mai însoțită, în sensul rezolvării „cu fața spre Speranță” a finalului și, aceasta, mai puțin prin truncherea replicilor și mai mult prin semnificația gesturilor.

Nu ne vom mai opri la „narația” lui Peter Terson; ea seamănă cu un excurs sociologic desenat, prin crochiuri pe canavaua căutărilor către viață ale unui tânăr. Această „narație” este legată fidel de o realitate engleză, de o anume actualitate problematică lesne explicabilă într-un sistem social de altă natură și cu o altă vocație. Cornel Todea a ales, de aceea, elementele generale umane, asimilabile și de spectatorul român; acest regizor, cu care ne întâlnim de obicei la televiziune, ne-a demonstrat o știință a spectacolului, o invidiabilă acomodare cu legile fizice și psihice ale scenei, fiind, în același timp atent cu calitatea în sine a mesajului, cu proprietatea mesajului de a deveni purtător de valori umane. Dar mai ales, Cornel Todea — apelînd la Cornel Patrichi, Vintilă Arabolu, Ileana Popovici și, desigur, la experiența sa profesională — a introdus prin acest *Zigger Zagger* norme proprii cu privire la ilustrația muzicală în spectacolul contemporan. Structurile de tip colaj, își găsesc de obicei anevoie un numitor comun, osmotic, apt să confere spectacolului o unitate artistică nedefectibilă, integral recunoscutibilă. Regizorul Cornel Todea pare să dispună de un laborator cu chimii estetice; colajul se topește la el într-o viziune unică, personală, scena cu decorurile ei, actorii, textul și cupletele sau ilustrațiile muzicale devin elemente proprii unui organism indivizibil.

Succesul din sala-gază a Teatrului Mic ridică o problemă de ordin practic: cum înținea regizorală care duce la spectacole cumsecade (și atât!) este definită în primul rând de o indiferență față de tendința artelor contemporane de a constitui o uniune de expresie, de a consolida împreună sensuri și de a se realiza în acest mod mai deplin. Nu textul lui Peter Terson este deosebit, ci punerea lui în scenă, acea ureche fină care a acordat fiecare ton al spectacolului. Rolul principal în acest gen de teatru îl constituie corpul de ansamblu, senzația evoluției întregului, acea plăcere a jocului contagioasă care debordează, geometria mișcărilor și ordinea lor artistică.

Incontestabil, spectacolul a beneficiat de prezența, în ansamblul de interpreți, a citorva „vîrfuri”; numai de n-ar păria și acești actori Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, pentru a-și căuta, în reușite la concursuri, afirmarea posibilităților în teatrele bucureștene... Pentru că, prin „livrările” către București cu care ne-a obișnuit an de an, se pare că Teatrul Tineretului din Piatra Neamț pare a se autodefini ca un fel de cantonament profesional de prestigiu.

O mare reușită a marcat și de această dată, în rolul principal Harry Philton, acto-

rul Constantin Cojocaru: el știe să smulgă zăcămintele de naivitate din minele de aur ale purității, știe să rămână copil într-o lume în care maturitatea este masca cumplită a golului. Nu prin mimică și pantomimă se afirmă acest actor; dotat cu instrumente delicate ca pentru o chirurgie a spiritului, Constantin Cojocaru își exprimă personajul prin tonurile privirii dar și prin timbrul cuvântului rostit în toate gamele sufletului.

Cu totul alte modalități de exprimare posedă actorul Valentin Uritescu (în Al doilea polițist și Sergentul recruta), spirit predestinat marilor umoriști, personalitate bine cristalizată la o vîrstă cînd alții n-au descoperit încă bemolii actoriei. Mima și pantomima sînt instrumente de prima clasă la Valentin Uritescu; modulațiile vocii sale sînt tot atîtea complementări fericite la expresia fizică. Credem că cinematografia ar putea recupera, prin Valentin Uritescu, poziția cu caracter de unicitate a lui Vasiliu Bîrlie.

Semnalăm și de această dată prezența distinctă a actorului Paul Chiribuță (în rolul Funcționarului de la Oficiu și al Ofițerului venerabil) precum și interesanta evoluție a lui Constantin Gheneșcu în rolul de pedagog clerical al Institutului de reeducare.

Pe Eugenia Balaure am remarcat-o și în alte spectacole; aptă pentru scenele psihologice, Eugenia Balaure demonstrează o bogată paletă de culori.

Descoperim cu plăcere posibilitățile către umor și sarcasm ale actorului Corneliu Dan Borcea, acest „arbore motor” de la Teatrul Tineretului.

În noua lui ținută actricească, în noua lui viziune chiar, Zigger Zagger-ul de la Piatra Neamț constituie o reușită memorabilă și — sintem siguri — de lungă durată. El constituie unul din spectacolele apte să țină capul de afiș stagiunii de-a rîndul.

Paul Tutungiu

Teatrul de Stat din Oradea

— secția maghiară —

■ TRAGEDIA OMULUI

de Imre Madach

■ PREȚUL

de Arthur Miller

■ NOILE SUFERINȚE ALE TÎNĂRULUI W

de Ulrich Plenzdorf

Mai rar oaspete al Capitalei, Teatrul din Oradea s-a prezentat la finele acestei stagiuni în București, alcătuiind un afiș reprezentativ din premiile mai vechi sau mai noi ale secției maghiare. Selecția e menită a

scoate în evidență ambițiile repertoariale, preocupările pentru formarea spectatorilor și, evident, nivelul de profesionalitate al colectivului. Negreșit, simpla înșiruire a titlurilor de pe afiș, și anume — *Noaptea de după cea din urmă noapte* de Maroti Laszlo, *Tragedia Omului* de Madach Imre, *Prețul* de Arthur Miller și *Noile suferințe ale tînrului W.* de U. Plenzdorf, se constituie într-o demonstrație de bună politică repertorială, de la sine grăitoare. Montări cu texte, pe atît de diferite pe atît de valoroase, unele chiar cu un indubitabil gir de cultură și de autoritate intelectuală.

Din păcate însă, și subliniem acest lucru cu destul regret, condițiile desfășurării turneului n-au fost, în latura lor organizatorică, dintre cele optime, din care pricinii primul spectacol cu piesa lui Maroti nici nu s-a mai prezentat, celelalte derulindu-se cu o supărătoare nepunctualitate și scăzută mobilizare a publicului spectator. Fapt cu atît mai de neînțeles cu cît, repetăm, operele propuse ar fi justificat din plin interesul unei audiențe cunoscătoare și avizate. Dincolo de aceste deficiențe de organizare, ținuta (culturală) și seriozitatea (profesională) a secției maghiare din Oradea s-au îmbinat ca o bună emblemă a acestei vizite-schimb de experiență. Pentru un colectiv deprins adesea să se manifeste, și chiar să joace cu precădere în perimetrul teatrului-divertiment, și în registrele comediei cu sau fără muzică, atacarea unei opere de dimensiunile și cadențele capodoperei lui Imre Madach, sau investigarea în universul crizelor de conștiință milleriene, reprezintă gesturi artistice temerare, ce se cuvin salutate